

De onmisbare schakel

Stichting Kunst & Cultuur (K&C) is sinds 2015 uw partner bij de uitvoering van het provinciale cultuurbeleid op het gebied van cultuureducatie. K&C draagt bij aan het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen in de deelname aan kunst en cultuur. Wij zien dat een goed cultuurbeleid niet alleen voor kunst en cultuur van belang is. Goed cultuurbeleid zorgt ook voor positieve effecten in andere sectoren, zoals het onderwijs en de economie.

Groningse identiteit

Cultuurbeleid is één van uw prioritaire beleidsterreinen. De provincie erkent in haar beleid de betekenis van cultuur voor de toekomst van Groningen. Met goed cultuuronderwijs op iedere school krijgen alle kinderen de kans hun verbeeldingskracht te ontwikkelen. Ze ontdekken hun Groningse identiteit vanuit de kennismaking met het Groningse erfgoed en zijn verhalen. En kunst en cultuur dragen bij aan de zoektocht naar wat ons allen bindt.

Groningse schrijvers, theatermakers, dansers, filmers, ontwerpers en beeldend kunstenaars vertellen de verhalen over onze omgeving en de wereld. Wij zorgen ervoor dat alle kinderen betrokken zijn, én uitgedaagd worden om met creativiteit eigen verhalen te maken. Zelf kunst maken, samen zingen, dansen en schrijven.

Het provinciale cultuurbeleid vormt de verbindende onmisbare schakel tussen landelijk beleid en lokale uitvoering. Door uw structurele financiering van steunfuncties als K&C landt landelijk beleid in Groningen en krijgen lokale projecten een fundament om op te bouwen. Bij lokale partners komen projecten soms niet tot bloei door gebrek aan menskracht, middelen of expertise. K&C biedt dan de helpende hand. Zij overziet als provinciale ondersteuningsinstelling het gehele speelveld. Zij weet wat er leeft, waar kansen liggen, wie zoekt en waar iets gevonden kan worden. Dankzij die brede blik verbindt K&C partijen en laat zij zien wat er allemaal mogelijk is. Zo versterkt K&C wat er al is en stimuleert wat er kan zijn.

In 2023 organiseerden we samen met VRIJDAG, Erfgoedpartners en Biblionet Groningen een lunch voor (potentiële) Statenleden. Na afloop hebben we de opbrengst van de bijeenkomst met u gedeeld in 'De kunst van mogelijkheden creëren' (brief dd. 7 april 2023). Alle partijen zijn overtuigd van het belang van goed cultuuronderwijs als de basis van goed cultuurbeleid.

In vogelvlucht langs de Groningse cultuureducatie

Creativiteit is een cultureel vermogen dat je kunt oefenen. Dit begint in het onderwijs. Voor het geven van goed cultuuronderwijs is expertise nodig die leerkrachten zelf niet hebben. De provincie Groningen geeft K&C de opdracht het cultuuronderwijs op alle Groningse scholen te verbeteren en structureel te verankeren in het curriculum.

K&C is de connectie tussen de vraag van scholen en het aanbod van cultuurmakers, zoals de musea, theatergroepen en filmmakers. We bieden nascholing aan leerkrachten en schooldirectie. We zorgen voor advies, informatiedeling, netwerken, bemiddeling en deskundigheidsbevordering. Bijna alle scholen ontvangen onze nieuwsbrieven met actuele informatie over nieuwe projecten, thema's, bijeenkomsten, cursussen, subsidieregelingen en beschrijvingen van best practices.

Professionalisering leerkrachten en schooldirecties

Jaarlijks leiden we tientallen nieuwe leerkrachten op tot Interne Cultuurcoördinator (ICC'er) en bieden we (op maat) een pakket aan scholingen. Het aantal opgeleide ICC'ers per 10.000 leerlingen is in Groningen het hoogst van heel Nederland! Daar zijn we trots op.

We hebben gemerkt dat de rol van een directeur vaak doorslaggevend is voor het vervolg op de scholing. Aan directietafels is het niet vanzelfsprekend dat kennis over cultuuronderwijs wordt gedeeld. Daarom hebben we samen met de schoolleidersopleiding van NHL Stenden een professionaliseringstraject opgezet om schooldirecteuren en schoolbestuurders te coachen bij de ontwikkeling van een integrale visie op cultuuronderwijs. We zijn daarmee de eerste cultuureducatie-ondersteunende organisatie in Nederland die deze stap heeft gezet.

Advies: Wij zien een belangrijke rol voor cultuureducatie binnen de voorgestelde maatregelen uit de brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat d.d. 25 april 2023 aan de voorzitter van de Tweede Kamer 'Nij begun: op weg naar erkenning, herstel en perspectief'. Investeer in jongeren. Cultuur geeft hen een stem! Cultuureducatie helpt kinderen en jongeren bij het verwerken van ervaringen en opent nieuwe perspectieven. Bied iedere basisschool een kunstvakdocent (kosten 250 duizend euro per jaar) en stimuleert op die manier verbeeldingskracht in het onderwijs.

Professionalisering kunstvakdocenten in het primair onderwijs

De uitdaging voor scholen om met de huidige werkdruk en het leerkrachtentekort cultuuronderwijs te geven is groot. Kunstvakdocenten aanstellen zou een mooi antwoord zijn op dit tekort. De coronacrisis heeft echter het zelfstandig ondernemerschap van kunstvakdocenten minder aantrekkelijk gemaakt. Daarom bedacht K&C het plan kunstvakdocenten te scholen zodat ze een arbeidsovereenkomst aan kunnen gaan met een basisschool.

Een dergelijke gemengde beroepspraktijk verkleint de kwetsbaarheid van de zzp'er en versterkt de kwaliteit van het cultuuronderwijs op school. De Pedagogische Academie (PA) van de Hanzehogeschool Groningen startte in september 2022, met hulp van de gemeente Groningen, een opleidingstraject speciaal voor bevoegde kunstvakdocenten die zich verder willen verdiepen in het basisonderwijs. Dit gebeurde in samenwerking met de kunstvakopleidingen van de Hanzehogeschool, VRIJDAG en K&C. De kunstvakdocent wordt in deze opleiding begeleid om vanuit het eigen kunstvak een stevige verbinding te leggen met de basisschool. Scholen in de provincie staan te popelen om deel te nemen.

Advies: Draag financieel bij aan de opleiding, zodat alle scholen in de provincie Groningen kunnen profiteren van een kunstvakdocent.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)

Toen het Rijk in 2013 het programma Cultuureducatie met Kwaliteit in het leven riep, zegden Provinciale Staten cofinanciering toe. In Groningen is K&C de penvoerder van de regeling. Wij betrekken scholen en gemeenten die vanuit bestaande financiering ook bijdragen aan de doelen van het programma. Gezien het succes, en gesteund door het bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs, wordt het programma in

cofinanciering tussen het rijk en de provincie voortgezet tot 2029. Dat is goed nieuws want nog niet alle doelen zijn bereikt. Zo willen we de deskundigheid van leerkrachten op basisscholen verder versterken zodat ze zelf een basiskwaliteit cultuuronderwijs bieden. Van daaruit kunnen ze samenwerken met het culturele veld. Ook willen we de verbinding met het buitenschoolse aanbod versterken zodat kinderen in hun eigen omgeving meer ruimte krijgen om zich te verdiepen in een kunstdiscipline.

CMK continueren

Driekwart van de scholen voor primair onderwijs in Groningen neemt deel aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit en investeert daarmee in deskundigheid van leerkrachten en activiteiten voor leerlingen op het gebied van kunst en cultuur. Driekwart van de scholen voor primair onderwijs in Groningen neemt deel aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit en investeert daarmee in deskundigheid van leerkrachten en activiteiten voor leerlingen op het gebied van kunst en cultuur.

Als penvoerder en regisseur draagt K&C zorg voor financiering, monitoring, kennisuitwisseling en deskundigheid van leerkrachten. In samenwerking met de

Rijksuniversiteit Groningen voeren we om het jaar een uitgebreide educatiemonitor uit (EVI), waaruit blijkt dat de kwaliteit van het cultuuronderwijs in Groningen groeit. U kunt de resultaten nalezen op www.cmkgroningen.nl.

Advies: Bied het programma CMK in de periode 2025-2028 opnieuw cofinanciering om het programma CMK te kunnen continueren. Alleen dan kunnen we de huidige kwaliteit handhaven en verankeren.

Voortgezet onderwijs

We signaleren dat de waarde die het voortgezet onderwijs hecht aan creativiteitsontwikkeling van jongeren is gedaald. De positie van het profiel 'Cultuur en Maatschappij', dat leerlingen na de onderbouw kunnen kiezen, staat onder druk. Ad hoc worden gelukkig wel veel activiteiten georganiseerd, waardoor jongeren onder schooltijd in aanraking komen met de kunsten. Wij organiseren in de stad Groningen bijvoorbeeld het project Culturele Safari, waardoor jaarlijks 2500 leerlingen op één dag kennis maken met culturele instellingen en workshops volgen.

De Cultuurkaart is op Groningse VO-scholen populair. Maar liefst 90% van alle leerlingen op het voortgezet onderwijs heeft een kaart. De CJP Cultuurkaart ondersteunt het cultuuronderwijs door geld te oormerken voor kunst en cultuur. En door de leerlingen via de CJP-pas korting te geven op kunst en cultuur in de vrije tijd.

We zijn in 2021 begonnen ook het voortgezet onderwijs te betrekken bij het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. En we bieden de training CKV-coördinator (Culturele en Kunstzinnige Vorming) aan in Noord-Nederland. Deze training versterkt de positie en kennis van de docent die deze taak heeft binnen school. Het helpt hen om een gedegen en breed gedragen bijdrage te kunnen leveren aan het cultuurbeleid van de school.

We merken dat steeds meer scholen behoefte hebben aan individueel advies en begeleiding van schoolteams. Helaas hebben we hier onvoldoende tijd voor. Scholen hebben hulp nodig om in de breedte te kunnen werken aan creativiteitsontwikkeling van leerlingen. Ze willen advies hoe de kunsten bijdragen aan burgerschapsdoelen en taalonderwijs. En hoe erfgoededucatie kan helpen bij identiteitsontwikkeling van jongeren door de geschiedenis dichtbij te brengen.

Advies: Breid de opdracht aan K&C uit met het voortgezet onderwijs in Groningen, zodat wij iedere voortgezet onderwijslocatie op maat kunnen ondersteunen.

Kunst en cultuur ook buiten de klas

De regio Oost-Groningen en de gemeente Groningen hebben de afgelopen jaren extra geïnvesteerd in muziekonderwijs. Gemeenten, schoolbesturen, Prins Claus Conservatorium, PABO's, orkesten, muziekscholen en -verenigingen tekenden samen met K&C een akkoord over de borging van muziekonderwijs op school.

De impuls Méér Muziek in de Klas - met Koningin Máxima als erevoorzitter - was nodig om aandacht te vragen voor structureel muziekonderwijs voor alle basisschoolkinderen. Sinds mei 2023 valt het programma Méér Muziek in de Klas onder 'School en Omgeving'. Daarmee wordt het rechtstreeks door het Ministerie van Onderwijs gefinancierd.

De komende jaren zetten wij ons ook in voor de verbinding met het buitenschoolse aanbod, dat we daarmee proberen te versterken. We werken vanuit de praktijk samen met de projecten van Tijd voor Toukomst en de aanpak voor de verlengde schooldag vanuit het Nationaal Programma Groningen. We stimuleren gemeenten om cultuurcoaches aan te stellen vanuit de brede SPUK-regeling (specifieke

uitkering voor sport en bewegen). We bieden cultuurcoaches een provinciaal netwerk om kennis te delen. We organiseren proeftuinen in de kinderopvang en werken aan een nascholingsprogramma voor pedagogisch medewerkers.

We zien veel overeenkomsten tussen de verschillende stimuleringspakketten (NPG, Toukomst, School en Omgeving) en nu komt Nij Begun er ook nog bij. Het maakt het niet overzichtelijker.

Advies: Neem regie om cultuureducatie optimaal aan te laten haken bij stimuleringsprogramma's als het Nationaal Programma Groningen of Nij Begun. Vraag K&C om deel te nemen aan de strategische tafels waar verbindingen kunnen worden gerealiseerd.

Culturele Mobiliteit

De afstanden naar cultuur (musea/theaters) in de provincie Groningen zijn groot. Om de drempel van schoolbezoeken aan musea te verlagen, bieden we scholen het project Culturele Mobiliteit. We organiseren jaarlijks het vervoer van 6.000 kinderen met de Kunst- of Erfgoedbus naar de grote musea en erfgoedinstellingen in de provincie Groningen. Kinderen uit de stad ontdekken het Klooster, Openluchtmuseum Het Hoogeland, Veenkoloniaal Museum, Fraeylemaborg, de Schoolkerk of Museum Wierdenland. Basisschoolleerlingen uit de provincie ontdekken dankzij het voordelige busvervoer de Middeleeuwse Stad Groningen of het Groninger Museum. Het project kreeg de afgelopen jaren een belangrijke plek binnen scholen, omdat het de mogelijkheid biedt om culturele plekken te bezoeken die anders moeilijk bereikbaar zijn.

Advies: Culturele Mobiliteit is het laaghangende fruit van de cultuureducatie. Scholen willen ook naar theaters met de bus. De onderbouw van het voortgezet onderwijs wil graag meedoen. Verhoog het budget zodat we meer schoolklassen naar musea en het theater kunnen brengen.

MBO-kaart

Het Ministerie van OCW heeft in 2023 alle MBO-leerlingen een cultuurkaart gegeven met een budget van € 10,25. Niet alleen zijn mbo'ers van groot belang voor het vervullen van banen in de culturele sector. Ook dragen voorstellingen en tentoonstellingen bij aan discussies over maatschappelijke thema's die op scholen leven. Noorderpoort en Alfa-college verdubbelen het bedrag op de MBO-kaart. Het is de bedoeling dat studenten klassikaal culturele activiteiten ondernemen, bijvoorbeeld in het kader van burgerschapsonderwijs. Wij vinden dat deze nieuwe ontwikkeling moet worden gestimuleerd. Instellingen en kunstvakdocenten hebben echter extra kennis nodig om programma's voor MBO-leerlingen te ontwikkelen die een verbinding leggen met burgerschapsonderwijs.

Advies: Breid de opdracht aan K&C uit met een dienstenpakket voor het MBO. Op deze wijze kunnen we scholen als ook culturele instellingen ondersteunen/helpen.

Fair Practice Code en Creatieve Vouchers

De provincie Groningen hecht aan een stevige creatieve sector. Deze sector levert niet alleen een bijdrage aan de economie, maar ook aan de creativiteit in de provincie. Van alle zzp'ers in Nederland werkt 10% in de culturele sector. Het inkomen van een grote groep creatieve ondernemers is onvoldoende om de stijgende lasten te kunnen dragen. K&C is lid van de Ketentafel Cultuureducatie en Amateurkunst van Platform ACCT (Arbeidsmarkt, Culturele en Creatieve Toekomst) en draagt bij aan het ontwikkelen en toepassen van eerlijke tarieven. We zijn blij dat de provincie in de nieuwe cultuurnota heeft aangegeven de fair practice code toe te passen.

Maar niet alleen de gesubsidieerde sector moet een verbeterslag maken om ingehuurde krachten zoals theatermakers, kunstvakdocenten en andere betrokken zzp'ers eerlijk te betalen. Ook wordt de inbreng van de culturele zzp'er in het bedrijfsleven nog onvoldoende op waarde geschat. Daarom is het project Creatieve Vouchers (dat door K&C wordt uitgevoerd) zo belangrijk. Het inzetten van deze vouchers zorgt voor een impuls in de samenwerking tussen MKB'ers en

creatieve zzp'ers. Een bedrijf kan een voucher inzetten om een kunstenaar een vernieuwing in zijn bedrijf te laten realiseren. Met de Creatieve Voucher krijgt de ondernemer 50% van het honorarium van de kunstenaar vergoed, tot een maximum van 5.000 euro.

Advies: Neem de Creatieve Vouchers structureel op in het provinciale cultuurbeleid.

Schoolpleinen: cultuur, natuur en bewegen

We zien een trend dat scholen cultuureducatie willen koppelen aan andere vakken zodat kunst en cultuur een geïntegreerd onderdeel wordt van het curriculum van de school. Daarom werkt K&C steeds vaker samen met IVN (natuureducatie), Biblionet Groningen (taaleducatie en mediawijsheid) en Huis voor de Sport Groningen (bewegingsonderwijs). Recent is een overleg van start gegaan om scholen te helpen bij de herinrichting van hun schoolplein. Juist de combinatie van groen, beweging en creativiteit bij de inrichting van schoolpleinen als buitenlokaal, vergroot het leervermogen van kinderen. Dit experiment loopt al in Drenthe en we kunnen de ervaring en opgebouwde expertise gebruiken in Groningen. We geven bijvoorbeeld trainingen aan leerkrachten over hoe de buitenruimte kan worden ingezet in het onderwijs.

Advies: Denk domeinoverstijgend in het provinciale beleid voor 2025-2028 en maak (financiële) ruimte vrij voor intersectorale samenwerking. Stem de doelen af met de stakeholders, waarbij de Groninger gemeenten betrokken worden.

Stichting Kunst & Cultuur
kunstencultuur.nl

0592 - 336 999

info@kunstencultuur.nl